

Puhdas Itämeri -hankkeiden rahastoraportti 1/2015 (4.4.2015)

Tilanne 31.12.2014	€
Lahjoitukset	11,1 MEUR
Käytetyt varat	8,6 MEUR
Käynnissä olevat hankkeet	1,7 MEUR

Puhdas Itämeri -hankkeiden tavoitteet

John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeilla ehkäistään Itämeren rehevöitymistä sekä vähennetään fosforipäästöjä. **Tavoitteena on toteuttaa vuoteen 2025 mennessä ne kustannustehokkaat toimet, joilla parannetaan mitattavasti Itämeren tilaa.**

Yhteensä kaikkien hankkeiden ja niiden tukitoimien parissa työskentelee kuusi henkilöä, joista kaksi osa-aikaisesti.

Hankkeiden eteneminen

Luoteis-Venäjällä sijaitsevien Hatsinan ja Viipurin kaupunkien jätevedenpuhdistamoiden fosforinpoistojärjestelmähankkeet etenevät. Hatsinan ensimmäiset laitetoimitukset, kemiallisen fosforinpoiston laitteisto, on toimitettu vesilaitokselle maaliskuussa 2015. Viipurin hankkeelle on saatu laitteiden maahantuontiin tarvittava Venäjän viranomaisten rekisteröinti. Säätiö vastaa Viipurissa ja Hatsinassa laitehankintojen ja vesilaitokset asennusten sekä rakennustöiden kustannuksista.

Baltic Sea Action Plan Trust Fund myönsi syyskuussa 2014 lisärahoituksen Udarnikin kanalan ja säätiön yhteishankkeelle. Rahoituksella hankitaan tilalle suodatusjärjestelmä, jonka avulla voidaan käsitellä lanta-altaiden valumavedet ja siten vähentää ravinnepäästöjä ympäröiviin vesistöihin. Vuoden 2015 aikana hankitaan kanalan alueelle suodatinjärjestelmä pelloilta tulevien fosforipitoisten valumavesien käsittelyyn ja vuoden 2016 aikana suodattimet lanta-altaiden valumien käsittelyyn.

Vuoden 2014 syksyllä päättyi säätiön toinen EU:n Itämeriohjelman osarahoittama hanke, PRESTO-hanke (Project on Reduction of Eutrophication of the Sea Today). Hankkeessa investoitiin tehostettuun ravinteidenpoistoon kolmen valkovenäläisen kaupungin jätevedenpuhdistamolla: Grodnossa, Vitebskissä ja Molodetšnossa.

Säätiö on myös jatkanut yhteistyötä Brestin vesilaitoksen kanssa fosforinpoistoprosessin ohjausjärjestelmän parantamiseksi ja ollut mukana Kingiseppissä sijaitsevan Fosforit-lannoitetehtaan kipsikasan fosforivalumien puhdistusjärjestelmän toimivuuden arvioinnissa. Konsulttiyritys Atkins julkaisee lopullisen raportin Fosforitin puhdistusjärjestelmä toimivuudesta keväällä 2015.

Rehevöitymisen vähentämisen lisäksi säätiö on ollut koordinoimassa suuren öljyonnettomuuden riskiä Suomenlahdella pienentävää Tankkeriturva-hanketta, jossa on kehitetty ja pilotoitu ENSI-navigointipalvelu. Vuoden 2014 aikana on yhdessä Liikenneviraston kanssa monitoroitu ENSI-palvelun etenemistä.

Uudet hankkeet

Säätiö on maaliskuussa 2015 käynnistänyt Saaristomeren Lähikalahan hankkeen, jolla poistetaan kalastamalla ravinteita Saaristomerestä. Särkikaloista valmistetaan kalapihvejä Turun seudun kunnille, näin tuotetaan eettistä proteiinia kuluttajille ja edistetään Saaristomeren hyvinvointia.

Puolan ja Baltian maiden ravinne- ja haitallisten aineiden kuormaa on tarkoitus pienentää parhaillaan valmisteltavalla BEST-hankkeella (Better Efficiency for Sewage Management). Niin ikään valmisteilla olevassa NutriTrade-hankkeessa tavoitteena on rakentaa toimiva ravinnepestökauppa Itämeren alueelle sekä mahdollistaa eri toimijoiden (esim. kunnat) ”fosforineutraalius”. Molemmille hankkeille haetaan rahoitusta EU:n rahoitusohjelmista.

Säätiö on mukana selvittämässä uutta ja lupaavaa keinoa pienentää maatalouden päästöjä levittämällä kipsiä pelloille ravinteita sitomaan.

Varainhankinta ja tavoitteiden saavuttaminen

31.12.2014 mennessä Puhdas Itämeri -hankkeille on kerätty varoja yhteensä noin 11,1 miljoonaa euroa, josta noin 8,6 miljoonaa euroa on käytetty hankkeiden toteuttamiseen. Nyt käynnissä ja suunnitteilla oleviin hankkeisiin varattu summa, on 1,7 miljoonaa euroa.

Varainhankinnan tuotot vuonna 2014 olivat yhteensä 1 000 709 euroa, josta 74 % yrityksiltä, 10 % yksityishenkilöiltä, 15 % julkista rahoitusta ja 1 % sijoitustoiminnan tuottoja. Lahjoitusten kokonaismäärä on samaa suuruusluokkaa kuin edellisinä vuosina, kun julkisten tukien osuutta ei oteta huomioon.

Puhdas Itämeri -hankkeet ovat tulleet taitekohtaan sekä varainhankinnan että hankkeiden tavoitteiden suhteen. Työtä on kuitenkin jatkettava. Tavoitteena on kerätä vuosina 2015 - 2025 yhteensä 20 miljoonaa euroa, joilla Itämeren tilaa parantavat kustannustehokkaat hankkeet voidaan toteuttaa. Tavoitteeseen pääsemistä on tarkoitus osaltaan edistää kehittämällä yksityisvarainhankintaa. Uusi sivusto www.puhdasmeri.fi, jolla kaikki voivat pelastaa oman palansa Itämerestä avattiin helmikuussa 2015.

Hankekohde	Fosforitonnia
Pietarin jätevedenpuhdistamot	1000
PURE-projekti (6 kohdetta)	500
PRESTO-projekti (7 kohdetta)	500
Hatsinan jätevedenpuhdistamo (kesken)	30
Viipurin jätevedenpuhdistamo (kesken)	20
Udarnikin kanala (kesken)	20
Yht.	2070

Hankkeita on toteutettu tähän mennessä yhteensä 17 kohteessa, joista 14 on saatettu päätökseen. Lisäksi John Nurmisen Säätiö on Kingiseppissä lannoitetehtaalla ja Varsovan jätevedenpuhdistuslaitoksella ollut mukana tarjoamassa teknistä asiantuntemusta ja vaikuttamassa siten fosforipäästöjen vähentämiseen. Kesällä 2015 havaittuun Suomenlahden tilan parantumiseen eniten vaikuttaneet toimenpiteet ovat Pietarin jätevesien ravinteiden poisto sekä Kingiseppin jätekipsivuoren fosforipäästöjen tukkiminen.